

Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi

AİT 101

10.Ders

Bu ders içeriğinin basım, yayım ve satış hakları Yakın Doğu Üniversitesi Uzaktan Eğitim Merkezi'ne aittir. Bu ders içeriğinin bütün hakları saklıdır. İlgili kuruluştan izin almadan ders içeriğinin tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt veya başka şekillerde çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz.

Milli Mücadele Dönemi

Mustafa Kemal'in Samsun'a Çıkışı(19 Mayıs 1919)

- Mustafa Kemal Samsun'a Dokuzuncu Ordu Müfettişi olarak görevlendirilerek çıktı.Görevi doğu Karadeniz'de kurulmak istenen Pontus Rum Devletine karşı mücadele eden Türkleri kontrol altına almaktı.
- Bu yöredeki Türklerin kontrol altına alınması için İngilizler Osmanlı Devletine baskıda bulunmuştu.İstanbul Hükümeti de bölgede karışıklığın sürmesi durumunda 7.maddeye dayanılarak bölgenin işgal edilme tehlikesini önlemek istiyordu.Böyle bir göreve niçin M.Kemal seçilmişti; Mustafa Kemal'in askeri başarıları kendisine bir güç kazandırmıştı.İstanbul Hükümeti M.Kemal'in etkisinden rahatsızlık duyarak,onu İstanbul'dan uzaklaştırmak istiyordu.M.Kemal bu zor görevi başarabilecek birisiydi, İttihatçı değildi.

- Mustafa Kemal İstanbul Hükümetleri ile kurtuluşun olmayacağını görmüştü. Diğer taraftan Ülkenin içinde bulunduğu durumdan kurtulması için ortaya çıkan görüşlerin geçersiz olduğunu görerek, Anadolu'ya geçip millete dayanarak bağımsızlık mücadelesi yapmak istiyordu. Bu amaçla başlangıçta Dokuzuncu Ordu Müfettişliği görevi ona birtakım kolaylıklar sağlayacaktı.
- Komutanlığın merkezi Erzurum'du ve henüz bölge düşman işgalinden uzaktı. 15. Kolordu komutanı Kazım Karabekir paşa Ordusu'nu dağıtmamış ve silahlarını teslim etmemişti. Dokuzuncu ordu müfettişi olarak geniş bir bölge etki alanı içine girecekti, Sivil makamlara da emir verme yetkisine sahipti.
- M. Kemal Samsun'a çıkarken parolası "*Ya İstiklal ya Ölüm*"dür. Çünkü diğer kurtuluş çarelerinin bağımsızlığı sağlamayacağına inanmaktadır.

HAVZA GENELGESİ (28 MAYIS 1919)

1. Ordu birliklerine askerin terhis, silahların teslim edilmemesini bildirdi. *
(Mondros ateşkesine karşı çıkış)
2. Anadolu'nun işgaline derhal son verilmelidir.
3. Samsun ve Karadeniz yöresinde Rumlar Siyasi isteklerinden vazgeçerlerse güvenlik sağlanabilir.
4. Yunanlıların İzmir'i işgale hakları yoktur.Derhal İzmir'i boşaltmalılardır.Bununla ilgili yurdun her tarafında protesto mitingleri düzenlenmelidir.* ((Ulusal bilincin tepkiye dönüşmesi amaçlanmıştır.

* M.Kemal Havza genelgesiyle görev ve yetki alanının dışına çıkmıştır. Bu nedenle İstanbul'a geri çağırılmış ancak dönmemiştir.

AMASYA GENELGESİ (22 HAZİRAN 1919)

Genelgenin esasları :

1. Vatanın bütünlüğü, milletin bağımsızlığı tehlikededir.
 - * Kurtuluş Savaşının gerekçesi açıklanmıştır.
2. İstanbul'daki hükümet üzerine aldığı sorumluluğun gereklerini yerine getirememektedir. Bu durum milletimizi yok olmuş gibi göstermektedir.
 - * İstanbul hükümetine tepki ve tanınmaması.
3. Milletin bağımsızlığını yine milletin azim ve kararı kurtaracaktır.
 - * İlk defa Ulusal Egemenlik anlayışı var.
 - * İlk defa yönetim şeklini değiştirme amacı var.
 - * Ulusal bağımsızlığı milletle sağlama düşüncesi var.

AMASYA GENELGESİ (22 HAZİRAN 1919)

Genelgenin esasları :

4. Milletin durumunu ve davranışını gözönünde tutmak ve haklarını dile getirip bütün dünyaya duyurmak için her türlü etki ve denetimden kurtulmuş milli bir kurulun varlığı çok gereklidir.

* Ulusal Parlamento düşüncesi var.

5. Anadolu'nun her yönden en güvenli yeri olan Sivas'ta milli bir kongrenin toplanması kararlaştırılmıştır. Bunun için bütün illerin her sancağından ; milletin güvenini kazanmış üç delegenin olabildiğince çabuk yetişmek üzere hemen yola çıkarılması gerekmektedir.

6. Her ihtimale karşı bu iş milli bir sır gibi tutulmalı ve delegeler gereken yerlere kimliklerini gizleyerek gelmelidirler.

* Kongrenin ve delegelerin güvenliğini sağlama amacı var.

7. Doğu illeri adına Erzurum'da bir kongre toplanacaktır.

- İtilaf devletleri Anadolu'daki gelişmelerden rahatsız olarak İstanbul Hükümeti üzerine M.Kemal'in geri getirilmesi için baskıda bulunmaya başladılar.İstanbul hükümeti Valilere gizli bir yazıyla M.Kemal'in emirlerine uyulmamasını istedi.Ancak M.Kemal çalışmalarına devam etti.

- **ÖNEMİ :**
- Kurtuluş savaşının amacını, gerekçesini ve yöntemini belirtir.
- Milli Egemenliğe gidişin ilk adımıdır (Milletin bağımsızlığını yine milletin azim ve kararı kurtaracaktır)

Mevcut hükümet tanınmadığından dolayı Anadolu İhtilali Amasya Genelgesiyle başlar.

Not : Amasya Genelgesi M.Kemal, Rauf Bey, Refet Bey, Ali Fuat Paşa tarafından imzalanmış, Erzurum'da bulunan Kazım Karabekir tarafından da onaylanmıştır.

ERZURUM KONGRESİ VE ÖNEMİ (23 Temmuz- 5 Ağustos 1919)

M.Kemal 26 Haziran'da Amasya'dan ayrılarak 27 Haziran'da Sivas'a oradan da 3 Temmuz'da Erzurum'a halkın ve ordunun sevinç gösterileriyle girdi. 7/8 Temmuz gecesi M.Kemal 'e görevinden kesin olarak alındığını bildiren bir emir geldi.

Bunu üzerine M.Kemal hem görevinden hem askerlik mesleğinden ayrıldığını (İstifa) bildirdi.Yetkisiz ve sivil olarak görevine devam etme kararı vermişti. Halkının sevgisi ve desteğine güvenmiştir.

15.Kolordu komutanı Kazım Karabekir Paşa, M.Kemal'e Kolordusuyla hizmetinde olduğunu bildirerek maddi ve manevi bakımdan büyük bir destek sağlamıştır.

" Doğu Anadolu Müdafa i Hukuk Cemiyeti "nin girişimi ile kongrenin toplanması sağlanmıştır. Amaç doğu Anadolu'da birliği sağlayarak bir Ermeni devleti kurulmasını engellemektir.

23 Temmuz'da toplanan Erzurum kongresi şu kararları almıştır

1. Milli sınırlar içinde vatan bir bütündür.

* Vatan sınırlarından ilk söz ediş. Sınırlar Mondros Ateşkesinden önce işgale uğramayan yerler ve çoğunluğu Türk olan bölgelerdir. Sınırlar somut olarak Misak-ı Milli'de belirlenecektir.

2. Her türlü yabancı işgal ve müdahalesine karşı ve Osmanlı Hükümetinin dağılması halinde millet birlikte savunmaya geçecek ve direnecektir.

3. Vatanın ve bağımsızlığın korunmasına ve güvenliğin sağlanmasına İstanbul hükümetinin gücü yetmezse amacı gerçekleştirmek için geçici bir hükümet kurulacaktır.

* Amasya genelgesindeki devlet kurma düşüncesi, devlet kurma kararına dönüşmüştür.

4. Kuva-i Milliye'yi etken ve milli irade'yi hakim kılmak esastır.

23 Temmuz'da toplanan Erzurum kongresi şu kararları almıştır

5. Hristiyan unsurlara (azınlıklara) siyasi hakimiyetimizi ve sosyal dengemizi bozucu ayrıcalıklar verilemez.

6. Manda ve Himaye kabul olunamaz.

* Tam bağımsızlık amaçlanmakta.

7. Milli meclisin hemen toplanmasını ve hükümet işlerinin Meclis denetiminde yürütülmesini sağlamak için çalışılacaktır.

8. Saltanat ve Hilafet makamlarını korumak için ulusal güçleri etkin ve ve ulusal iradeyi egemen kılmak esastır.

* Hem saltanat hem de Ulusal Egemenlik fikirlerinin savunulması bir çelişki olmakla birlikte, bunun temel nedeni henüz kamuoyunun bu makamlara karşı çıkılmasına hazır olmamasıdır.

9. Kongre dağılmadan dokuz kişiden oluşan bir Temsil Heyeti seçmiş ve başkanlığına M.Kemal'i seçmiştir.

* M.Kemal milli mücadelenin lideri konumuna gelmiştir.

ÖNEMİ :

- Bölgesel nitelikli olmasına rağmen aldığı kararlarla Ulusaldır.
- Yeni bir devlet kurma düşüncesi ortaya çıkmıştır. (Vatanın ve bağımsızlığın korunmasına ve güvenliğin sağlanmasına İstanbul hükümetinin gücü yetmezse amacı gerçekleştirmek için geçici bir hükümet kurulacaktır.)
- Vatanı bir bütün olarak kabul etmiş ve Manda ve Himaye'yi reddetmiştir.
- Doğu Anadolu'nun bütünlüğünü sağlamıştır.

SİVAS KONGRESİ (4-11 Eylül 1919)

Kongrenin toplanma amacı Vatanın bütünlüğü ile Millet'in bağımsızlığının nasıl sağlanacağını kararlaştırmaktır. İstanbul hükümeti Sivas kongresine engel olmaya çalışmıştır. Sivas valisine M.Kemal ve Rauf beyi tutuklama emri verilmiştir. İtilaf devletleri kongre toplandığı takdirde Sivas'ı işgal edecekleri tehdidinde bulunmuşlardır.

M.Kemal 2 Eylül 1919 ' da halkın sevgi gösterileriyle Sivas'a gelmiştir.* M.Kemal'in coşkulu karşılanması, Milli mücadele'nin halka dayandığının bir göstergesidir. M.Kemal'in kongre başkanlığına seçilmesini bazı temsilciler engellemeye çalışmış ancak yapılan gizli oylamayla M.Kemal kongre başkanlığına seçilmiştir.

SİVAS KONGRESİ (4-11 Eylül 1919)

Alınan Kararlar;

- Sivas kongresi Erzurum Kongresinde alınan kararları aynen kabul etmiştir.
- Ali Fuat Paşa (Cebesoy) , Batı Anadolu Genel Kuva-i Milliye komutanlığına atandı.Amaç Kuva-i Milliye birliklerinin bir merkezden yönetilmesini sağlamaktır. * Heyet-i Temsiliye bir yürütme organı gibi çalışmaktadır.

ÖNEMİ :

- Toplanması ve aldığı kararlarla Milli (Ulusal) bir kongredir.
- Manda ve Himaye fikri kesin olarak reddedilmiştir.
- Yurttan bulunan bütün Milli Cemiyetler " Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti " adı altında birleştirilmiştir.Böylece bölgesel mücadele ulusal mücadeleye dönüştürülmüştür.
- Meclis-i Mebusan'ın biran önce toplanması kararlaştırılmıştır.
- Kongre sonucu oluşturulan " Temsil Heyeti " başkanlığına M.Kemal seçilmiştir.Temsil Heyeti T.B.M.M. açılıncaya kadar, milli irade adına ülkenin geleceğiyle ilgili kararlar alan ve uygulayan tek yetkili organ olacaktır. * M.Kemal yurdun tamamına emir verebilecek konuma gelmiştir.

